

Overzicht problemen met Centraal Examen VO 2016, eerste tijdvak

Hieronder zijn, per vak gerangschikt, de meest voorkomende problemen met dit examen en ervaringen met eerdere examens; vaak de letterlijke tekst die leraren ons hebben opgestuurd. Waar van toepassing vermelden we ook positieve ervaringen.

Wat uit deze opsomming duidelijk wordt is dat in veel gevallen de examens slecht aansluiten op hetgeen in de scholen wordt onderwezen. Dat geldt zowel voor de vakinhoud – (vrijwel) ontbreken van nieuwe biologie en scheikunde (vwo) en natuurkunde (havo) – als manieren van redeneren en problemen oplossen die bij verschillende vakken gebruikelijk zijn. Dat dit jaar een recordaantal van bijna 204.000 klachten bij LAKS binnenkwamen geeft te denken, al lijken, behalve bij Nederlands en Engels, leerlingen over andere dingen te klagen dan de examendocenten.

De reacties van examendocenten

aardrijkskunde

algemeen

De leerlingen moeten veelal op drie manieren hun antwoord formuleren: 'leg uit', 'beredeneer' en 'beschrijf'. Het is een grote ergernis dat in het examen alleen bij 'leg uit' genoemd wordt dat de leerlingen moeten antwoorden in een oorzaak-gevolg relatie. Bij 'beredeneer' (reden/vergelijking en conclusie) en 'beschrijf' (reden/vergelijking, proces en conclusie) doen ze dit niet. Leerlingen gaan hierdoor heel vaak lange teksten schrijven, waar je dan moet zoeken naar de juiste delen. Als je de leerlingen 'verplicht' om deze stappen aan te geven (net als oorzaak en gevolg), gaan ze beter formuleren en heb je uiteindelijk ook minder discussie over de volledigheid en juistheid van de antwoorden.

Vragen zijn vaak vaag geformuleerd en bovendien doen ze een groot beroep op de taalvaardigheid van de leerlingen. Men kan zich afvragen of het examen de geografische of juist taalkundige kennis en vaardigheden toetst en daarnaast stressbestendigheid.

vwo

Het correctievoorschrift is nogal beperkt. Bij diverse vragen zijn veel meer antwoordmogelijkheden dan in het correctievoorschrift genoemd worden. Dit kan voor onnodig extra overleg zorgen tussen eerste en tweede corrector.

Het vwo-examen was te lang. Veel leerlingen hebben het niet afgekregen doordat ze door veelvuldig atlasgebruik in tijdnood kwamen.

Een kwart van het examen gaat over slechts één onderwerp. Dit is een klacht ook bij eerdere examens, dat vaak maar een klein deel van de totale stof aan bod komt. Daarnaast betrof een vraag nu juist een onderwerp (aquifers) dat niet in het examenprogramma staat, maar dat door het CvTE wordt beschouwd als basisstof. Daarover verschillen docenten van mening met het CvTE.

Een bron was inhoudelijk onjuist waardoor de erbij horende vragen geografisch niet klopten.

In een andere vraag werd verwezen naar een bron: "Zie bron 2". Maar in het correctievoorschrift stond dat leerlingen de bron niet mochten "gebruiken". In dat geval moest het antwoord fout gerekend worden. Die vraag is dan ook massaal fout gemaakt. Een docent noemde dit "een gemene streek".

biologie

havo en vwo

Een aantal 2-puntsvragen, waarbij het tweede punt zo evident is dat leerlingen dit niet noemen. Bij één vraag is er geen enkele leerling die dit punt dan ook krijgt. Bij controleren van verschillende bronnen wordt dit 2e punt ook nergens vermeld. Het is vanzelfsprekend. Dit vind ik zelf een groot probleem, dat jaarlijks terugkeert. Ik 'MOET' mijn leerlingen daar dus op trainen en zelfs dan lukt het nooit helemaal. Geeft vaak lastige discussies met tweede corrector.

havo

Het havo-examen viel in vergelijking met het vwo-examen juist positief op. Er werden (bij de regionale examenbespreking) zelfs complimenten gegeven voor het antwoordenmodel. Het examen was prettig om na te kijken en gaf nauwelijks discussie met de 2e corrector.

Het niveau van het examen werd als 'net goed' beoordeeld, de lengte ook.

Net als bij het vwo-examen werd bij het havo examen stof, die uitgesloten is voor het CE, toch bevraagd.

vwo

Door de lange antwoorden in het begin van het examen zijn er leerlingen in (tussentijdse) tijdstress gekomen, waardoor er naar het eind toe minder goed wordt gescoord dan verwacht zou mogen en/of vragen niet beantwoord worden.

Het niveau van het CE is niet hoog; met name het niveau van een aantal open vragen laat te wensen over. Een aantal van deze vragen kunnen zelfs door onderbouwleerlingen beantwoord worden. Toch werd het niveau van het gehele CE door docenten als 'net goed' beoordeeld.

Nieuwe biologie kwam in dit examen nauwelijks voor.

Toch scoren de leerlingen niet goed omdat de formulering van de vraag en het gewenste antwoord, zoals omschreven in het correctievoorschrift, niet goed met elkaar in overeenstemming zijn. Enkele antwoorden geven zelfs geen goed antwoord op de vraag.

De koppelingswoorden tussen de punten in het correctiemodel maken het lastig om losse punten toe te kennen.

Met als gevolg dat:

Leerlingen de mist ingaan, waardoor een 9 bijna onmogelijk is.

Het examen niet goed differentieert .

Het examen is erg gericht op tekst; grafieken en tabellen ontbreken, berekeningen worden niet gevraagd.

Eén vraag is onjuist naar het oordeel van docenten; melding hierover bij het examenloket heeft geen gehoor gevonden.

Het nakijken kost door de slechte kwaliteit van een aantal open vragen (en de antwoorden) veel tijd. Er zal ook veel discussie komen met de 2e corrector. De landelijke verschillen in de beoordeling zullen daardoor groot zijn.

Onderdelen van de SE-stof zijn uitgesloten voor het CE. Maar elk jaar weer blijkt dat leerlingen toch alles nodig hebben (docenten zeggen ook tegen leerlingen, leer alles).

Elk jaar blijkt ook dat kritiek niet helpt. Elk jaar zijn er grote problemen met de beoordeling van een aantal open vragen, is de belasting bij het nakijken voor de docenten hoog en worden vragen gesteld over stof (direct of indirect) die uitgesloten is voor het CE.

Een andere docent:

Het CE vwo biologie 2015 vond ik zelf van betere kwaliteit en hoger niveau dan het CE van dit jaar. Ik hoop dat het geen trend is van de 'vernieuwde biologie'.

duits

Samen met vele collega-docenten Duits uit het hele land loop ik al jaren te hoop tegen het Centrale Examen Duits.

Het niveau van de examenteksten ligt internationaal gezien op een enorm hoog niveau. Er is geen Europees land dat volgens het ERK op B2 (havo)- en c1 (vwo)-niveau teksten aanbiedt die grotendeels uit de meest toonaangevende kranten (Frankfurter Allgemeine Zeitung, Süddeutsche Zeitung, Welt am Sonntag) en opiniebladen (Focus) stammen. Op zich zouden we trots moeten zijn op het feit dat Nederland in ieder geval in receptief opzicht de Duitse taal in hoge mate onder de knie heeft maar hoe laat zich dan een langjarig landelijk gemiddelde van 6.1 verdedigen? Mijn school scoort met een 6.2, soms zelfs een 6.3 zeer regelmatig boven het landelijk gemiddelde en wordt daarmee als zeer positief gewaardeerd, terwijl 0.2 onder het landelijk gemiddelde als 'slecht' wordt afgedaan. De marge is miniem.

Wat veel collega's bevreemdt is dat vakken als Economie, Wiskunde, Frans en Aardrijkskunde en Geschiedenis vaak ophogingen (N-term) krijgen van 1.0 tot zelfs meer dan 2.0 terwijl Duits het steevast met 0.0 tot hooguit 0.4 moet doen. Genoemde vakken scoren gerust gemiddeld een 7.0 waarbij soms slechts één of twee leerlingen in een klas een onvoldoende CE-cijfer krijgen. Hoe anders is dit bij Duits? Het Cito vindt het blijkbaar 'normaal' dat meer dan 30% onvoldoende haalt voor het lezen van teksten waar wellicht de helft van de Duitse bevolking zijn vingers niet eens aan wil branden en waardeert deze prestatie met een landelijke/schandelijke 6.1.

Hoe demotiverend werkt dit? Wie krijgt er nog een 7 op z'n diploma? Alleen diegenen die buitengewoon goed waren bij hun SE! Hoe kansloos maak je leerlingen voor vervolgstudies als zij door het CE-Duits niet aan een bepaald gemiddelde komen om te worden toegelaten tot hun studie?

havo

1. Vragen naar een woordgroep, terwijl het om een hele bijzin gaat. Leerlingen gaan twijfelen en laten een deel weg. Hoewel ik het goed reken is er meteen een levendige discussie op het Forum; zonde van de tijd.
2. Leerlingen moeten in de tekst kijken, maar een vraag zoals vraag 23, die vrijwel niemand goed heeft, laat leerlingen interpreteren; geen havo-vraag.
3. Citeervragen als vraag 37, die meerdere antwoorden mogelijk maken. Niettemin is maar 1 antwoord goed volgens het antwoordmodel.

vwo

1. Onvoorspelbare omvang (dit jaar weer zo lang dat velen het niet afkrijgen).

2. Open vragen die onjuist geformuleerd zijn. Voorbeeld: vraag 38 van dit jaar. Een verband is een relatie die naar 2 kanten werkt. De clou van het antwoord was nu juist, dat er een relatie moest worden uitgesloten, terwijl de relatie de andere kant op al was aangetoond. Dit probleem had makkelijk opgelost kunnen worden door het woord "verband" weg te laten: bijv. 'Wat willen de onderzoekers uitsluiten?'

In het antwoord moest het woord "onderwijs" voorkomen. Dat was inderdaad het duidelijkst. Echter, wanneer hebben leerlingen met wiskunde te maken? Toch op school. Gegeven het feit dat bijna niemand het woord toevoegt, en dus geen punten krijgt, geeft geenszins aan dat de leerlingen het antwoord niet weten. 'Wiskunde-onderwijs' is voor hen vanzelfsprekend hetzelfde als 'Wiskunde'. Ergernis op de vierkante centimeter dus. Landelijk heeft bijna geen leerling het antwoord goed.

3. Open vragen die ruimte laten voor een andere interpretatie, bijv. de vraag hoe iets kan worden opgevat: In het antwoord een inhoudelijk antwoord. Echter een antwoord als "sarcastisch", wat een goed alternatief is, zou niet goed zijn. Je zal er maar op zakken.

4. Open vragen die voorkennis van oude woorden veronderstellen: een lappendeken (iedereen heeft een dekbed)!! Vraag 23, die ook nog eens veel te veel antwoordmogelijkheden heeft.

5. Vragen waarbij een deel van het antwoord goed is, het andere niet goed mag worden gerekend.

"Eine allgemeine und noch schwerer durchsetzbare....": algemeen in de zin van voor iedereen geldend is fout, moeilijk te realiseren is goed."Und" is nevenschikkend, dus beide zou goedmoeten kunnen zijn.

Enz,enz..

Zoveel discussie, waarbij tekstbegrip een volkomen onbegrijpelijk ding wordt. Zoveel tijd daarmee verprutst, zoveel leerlingen gedupeerd!

Voor beide examens Duits geldt dat de N-term het vrijwel onmogelijk maakt voor een leerling om extreem goed te scoren. De eerste fouten tellen rampzalig zwaar mee. Ik weet dat het een wiskundige formule is met een grafiek, maar het kan ook anders.

Voor Duits zijn er al jarenlang klachten dat het gemiddelde landelijk veel te laag is vergeleken met vrijwel alle andere vakken. De suggestie wordt zeker gewekt, dat het afgesproken werk is, dat het gemiddelde een 6 moet zijn. Voor leerlingen, die een goed gemiddelde willen halen, een groot risico.

engels

havo

Dit jaar is een recordaantal klachten over het examen binnengekomen. Het examen bevatte veel moeilijke woorden en een aantal vragen die je heel precies moest lezen om ze goed te kunnen beantwoorden. Veel leerlingen hadden moeite om het examen af te krijgen en lieten dan ook veel vragen onbeantwoord.

Het correctievoorschrift liet weinig ruimte voor alternatieve antwoorden. Dat geeft aanleiding tot veel discussie met de tweede corrector.

vwo

Hetzelfde geldt voor het vwo-examen, met de toevoeging dat dit examen niet vwo-waardig was. De teksten waren goed gekozen en van een goed niveau, in tegenstelling tot de vragen erbij.

Het examen begon dit jaar direct met een van de moeilijkste vragen, wat voor leerlingen een ontmoedigende start is. Ook bij dit examen kwamen leerlingen in tijdnood.

Vraag 9 kon op twee manieren worden beantwoord, waardoor de vraag effectief twee verschillende vragen was. Dat is oneerlijk.

Een van de grootste klachten is dat vragen vaak op meerdere manieren kunnen worden geïnterpreteerd. Dat maakt de keuze van het juiste antwoord in een meerkeuzevraag discutabel, terwijl maar één antwoord mag worden goed gerekend. Van vwo-leerlingen mag worden verwacht dat ze nadenken en laten zien dat ze verschillende alternatieven kunnen afwegen.

De vraag bij Engels, net als bij andere taalvakken, is waarom een examen dat maar een heel klein aspect van het vak toetst net zo zwaar moet wegen als de resultaten van twee of drie jaar onderwijs, waarbij veel andere aspecten (literatuur, spreken en luisteren) aan bod komen.

frans

havo

De ervaringen van deze ervaren docente Frans worden door vakgenoten breed onderschreven. <http://politiek.tpo.nl/2016/05/20/docent-frans-op-oorlogspad-waarom-examens-jaarlijks-hersensbloedingen-veroorzaken/>

Bronteksten zijn aangepast maar de erbij horende vragen hebben nog steeds betrekking op de oorspronkelijke tekst. Vragen zijn voor meerdere uitleg vatbaar, maar de meerkeuzevragen laten maar een één antwoord toe. Een vraag maakt gebruik van een vermoedelijk slecht in het Frans vertaalde bron. Enz. Enz.

vwo

De afgelopen jaren hebben leerlingen met het examenvak Frans het zwaar te verduren gehad. De examens waren ieder jaar te lang en vaak ook te lastig. En de N-term was steeds dermate teleurstellend...

Dit jaar was het omgekeerde het geval. Het lijkt wel of er totaal geen pretesting heeft plaatsgevonden. Het examen was te gemakkelijk. Op het Forum schreef men zelfs:

Dit was een VWO-onwaardig examen. Na 6 jaar hard werken was dit een afknapper voor de leerlingen. Het toetste absoluut niet waar je de afgelopen jaren op had voorbereid. Sterker: het examen had weinig te maken met leesvaardigheid, maar met het goed kunnen toepassen van stupide trucs. Je kon de antwoorden vinden zonder het begrepen te hebben.

Op het Forum schrijft een docent:

Wat zijn we hier nu eigenlijk aan het toetsen? Spoorzoeken: volg de kruimels en je komt bij het juiste antwoord.

Bij het CvTE heeft men een groot probleem. Zelfs met de strengste norm kunnen bijna alle examenkandidaten opeens uitstekend Frans lezen!

Ter illustratie: van de 49 punten heeft mijn ene 6vwo-klas een gemiddelde score van 40.5 en mijn andere klas van 39.5. Ik beschouw mijn school als een gemiddelde school. Klassen van categoriale gymnasia moeten wel 43 of hoger gescoord hebben voor dit examen dat dus verre van discriminerend was.

Het zal voor het CvTE lastig worden om de norm (N-term) zo aan te passen dat een betrouwbaar beeld ontstaat van de kwaliteiten van de kandidaten.

Het rapport van mijn vakvereniging Levende Talen van een jaar of 4 geleden: Effecten van sturing op discrepantie tussen de cijfers van het Centraal examen en de Schoolexamens verwoordt ook duidelijk het verlies aan motivatie van talendocenten door de focus die ligt op deze eenzijdige voorbereiding van het Centraal examen.

geschiedenis

algemeen

Vaak blijkt het havo-examen lastiger te zijn dan het vwo-examen. De N-term van havo zit ook al jaren boven de 1 terwijl die van vwo heel vaak lager dan 0,5 is geweest.

vwo

Vragen zijn vaak gekunsteld. Dit jaar was er op het vwo bijvoorbeeld een vraag over een spotprent waarbij leerlingen een koppeling moesten maken met een gebeurtenis. Het is echter de vraag of de tekenaar het zo bedoeld heeft. Ik vind dat bronnen kloppend moeten zijn en als je vraag daar niet bij past, moet je een andere vraag stellen of een andere bron zoeken. Het correctievoorschrift is soms zo algemeen dat leerlingen die wat zwakker zijn de punten scoren, terwijl sterke leerlingen wat dieper op de stof ingaan en daardoor soms net niet opschrijven wat er moet komen te staan en zo niet alle punten verdienen. Hierdoor lopen sterke leerlingen onnodig punten mis.

natuurkunde

havo

Er was door de jaren een trend naar minder rekenopdrachten, het doel was 50%. In de plaats daarvan kwamen inzichtvragen. Deze trend is dit jaar doorbroken. Er waren circa 80% rekenvragen. Dat hoeft geen probleem te zijn, maar het was niet van tevoren gecommuniceerd. Dat maakt het lastig om leerlingen goed op hun examen voor te bereiden. Het examen was dit jaar wat eenzijdig, veel elektriciteit en weinig over krachten. De onderdelen die recentelijk zijn toegevoegd aan het curriculum ontbraken vrijwel volledig. Op individueel niveau ontstaat door die eenzijdigheid een onaanvaardbaar niveauverschil. Natuurkunde is een gecompartmenteerd vak. De prestaties van individuele leerlingen variëren sterk per compartiment. We noemen deze compartimenten domeinen. De ene leerling heeft bijvoorbeeld veel inzicht in het domein krachten en snapt niets van het domein elektriciteit, of andersom. Dit is een zwaarwegende reden om het examen goed te spreiden over de verschillende domeinen.

vwo

Een docent:

Vragen bevatten foute termen en natuurkundig foute situaties.

Een aantal vragen had onduidelijk of onnodig ingewikkeld taalgebruik waardoor leerlingen in de war raakten.

Het examen had geen goede verdeling van reproductie-, toepassings- en inzichtvragen. Er waren relatief veel vragen waarover leerlingen lang moesten nadenken en daardoor in tijdnood kwamen.

Energie kwam in dit examen niet aan bod.

Een andere docent:

Het vwo-examen natuurkunde dit jaar was van slechte kwaliteit. Er zaten enkele echte fouten in – hoewel de gemiddelde leerling daar waarschijnlijk niet over gestruikeld is, een goede misschien wel. De tekst was niet goed gescreend op onduidelijkheden. Daardoor was er een aanvulling op het correctievoorschrift nodig bij 8 (van de 25) vragen.

Hoewel het examen op het eerste gezicht redelijk goed leek aan te sluiten bij de stof bleek dat het voor veel leerlingen te moeilijk was. Bij teveel vragen was het de leerlingen niet duidelijk wat er eigenlijk gevraagd werd, welke kant ze op moesten. Daardoor zijn veel leerlingen in tijdnood gekomen en hebben de laatste 5 à 8 vragen afgeraffeld of niet gemaakt. Dit jaar heeft een recordaantal leerlingen vragen niet gemaakt, soms meer dan 5 vragen van de 25.

Ook redelijke tot goede leerlingen hebben bij bepaalde vragen idiote antwoorden gegeven. Veel docenten melden dat ze in jaren nog niet zo'n slecht resultaat hebben gehad. Landelijk heeft 45% van de leerlingen 38 punten behaald van in totaal 76 punten.

nederlands

De media maakten bekend dat de schrijvers van de teksten die werden gebruikt voor de eindexamens, zelf de vragen niet foutloos konden maken.

Qua vage en onbegrijpelijke antwoorden was het havo-examen minstens zo erg als het vwo-examen!

We moesten dit jaar weer spelling en stijl nakijken bij de open vragen, maar (aanvulling op het correctiemodel) bij de vragen waarin ze niet in 'volledige zinnen' hoefden te antwoorden, hoefden wij niet te kijken naar grammaticafouten, maar alleen naar spelling. Dat betekent dat de volgende zin mocht worden goedgekeurd: 'De paard loopt weg', maar 'de paard loopt weg' kost een punt, omdat daar de hoofdletter ontbreekt...

vwo

Het examen Nederlands vwo 2016 deed absoluut geen recht aan de vaardigheden die leerlingen volgens het officiële programma voor het vak door de docent aangereikt krijgen.

1. De tekst was veel te lang; de vragen niet allemaal even duidelijk.
2. De norm spande de kroon: het commentaar van Levende Talen op de norm besloeg voor het vwo 12 bladzijden waarbij de bestaande norm uitgelegd werd. Gevolg was een oeverloze discussie bij de correctie en tweede correctie over de interpretatie van die interpretatie waarbij het voornamelijk ging om woordnuances.
3. De nieuwe spelling- en stijftekstregeling is onwerkbaar, veel te arbeidsintensief en geeft ook weer aanleiding tot de nodige discussies.
4. Omdat middelen bij verschil in interpretatie tussen eerste en tweede corrector niet meer mag, krijg je zeer vervelende en onnodig tijdverterende discussies over 1 punt op een schaal van 66.
5. Het schrijnendst is het feit dat het CE voor 50% het eindcijfer van een leerling bepaalt! De leerling krijgt in zijn opleiding veel verschillende vakonderdelen voorgelegd, die elk een andere vaardigheid veronderstellen te leren (zie de officiële stofomschrijving). Deze variëteit vindt zijn weerslag in het CS, dat ook voor 50% het eindcijfer bepaalt. Waarom bepaalt één vaardigheid zo'n belangrijk deel van het cijfer? Bij een zeer slecht examen als dat van dit jaar is de leerling de dupe. Een gang van zaken die absoluut onaanvaardbaar is.

Een andere docent schreef:

Veel te lang examens, leerlingen hadden vragen niet beantwoord of waren midden in een zin gestopt. Ze hadden geen tijd om alles nog eens goed na te kijken (waar wij altijd op hameren). Het was mij weer (net als in andere jaren) niet duidelijk waarom een bepaald antwoord fout zou zijn. Dit geldt voor zowel open vragen als sommige multiple-choice-vragen. En dit geldt voor veel meer docenten. Hoe kan het dat docenten geen 9 of een 10 kunnen halen voor hun eigen vak? Ik hoorde van Auke (onze rector en docent Nederlands) dat hij in al die jaren slechts één keer een 10 heeft gehaald. Dit zorgt er ook voor dat oefenen met oude examens vervelend is: als je niet uit kunt leggen waarom iets fout is, dan kun je moeilijk van de leerlingen verlangen dat zij het wel begrijpen.

Bij andere vragen is het me niet duidelijk hoe je tot het gewenste antwoord uit het antwoordmodel zou moeten komen (is misschien wel hetzelfde als wat ik hierboven schreef). Dit speelt duidelijk ook bij anderen, want ieder jaar komt er weer een verslag van 'Levende Talen', met daarin eindeloos veel mogelijkheden bij het correctiemodel, die we wel of niet zouden moeten goedkeuren. Dit jaar hadden we, naast een officiële (en niet geheel duidelijke) aanvulling op het correctiemodel bij drie vragen, dit Levende Talenverslag van maar liefst 12 pagina's! Sommige collega's gaan daarnaast ook nog zoeken op een forum naar duidelijkheid. Door alle onduidelijkheid duurt het nakijken heel lang (je gaat het ook met je sectiegenoten bespreken; daar zijn we dit jaar vijf uur mee bezig geweest), en dan komt nog de tweede correctie. De tweede corrector is er ook weer heel veel tijd aan kwijt, omdat er zo veel twijfelgevallen zijn. En dan moet je dat nog samen gaan bespreken...

Door alle onduidelijkheid kon het een of twee jaar geleden gebeuren dat een sectiegenoot van mij door haar tweede corrector werd overgehaald om iets goed te rekenen, terwijl mijn tweede corrector dat niet oké vond. Toen hadden we dus de situatie dat op onze school de ene klas punten kreeg voor een antwoord waar de andere klas geen punten voor kreeg. (Gelukkig hebben ze dat niet geweten!) Zoiets mag natuurlijk niet gebeuren bij een CSE!

Dit jaar werden taal- en spelfouten opeens weer meegerekend (was vorig jaar plotseling afgeschaft). Ook daarover kwam overigens een aanvullende mededeling na het examen. Door tijdnood hebben de leerlingen aan taal en spelling te weinig aandacht kunnen besteden. Verder vind ik het niet eerlijk dat iemand die 7 fouten maakt, evenveel puntenaftrek krijgt als iemand die 28 fouten maakt. Ook vreemd: taal- en spelfouten in foute antwoorden moesten we toch meetellen.

Het voorlopige gemiddelde van mijn klas met een norm van 1, is een 5,4. Er moet dus echt een dikke N-term komen, wil dit nog aardige cijfers opleveren.

havo

Dezelfde docent:

Bij de havo was het eigenlijk een beetje hetzelfde verhaal als bij het vwo. Het was te lang, er was veel onduidelijkheid en het kost ontzettend veel tijd om het na te kijken. Toch gold alles hier in mindere mate, wat wel blijkt uit het voorlopig gemiddelde: een 7!

Nu kun je je afvragen of het havomeisje dat vwo-examen heeft gedaan (een havo-leerling die op een hoger niveau examen deed, wat wij op school aanmoedigen), wel een eerlijke kans heeft gehad. Straks krijgt zij een onvoldoende, omdat het zo'n moeilijk examen was, en haar klasgenoten krijgen misschien wel hele mooie cijfers. Waarom heeft ze de gok genomen? En waarom is het eigenlijk 'een gok'?!

Wat betreft de aansluiting op de lesstof: we zijn de laatste jaren steeds meer gericht gaan lesgeven op het eindexamen. We laten de leerlingen heel veel leestoetsen maken door de jaren heen en in het laatste en voorlaatste jaar doen we oude examens met ze. En met welk resultaat?!

Verder is dat gedoe met wel of geen taalfouten meerekenen vervelend. Toen het niet meer werd meegerekend, hebben we een SE spelling en stijl in het leven geroepen. Dat moeten we er nu misschien maar weer uithalen.

Ik denk dat het veel beter zou zijn om leerlingen meer te laten schrijven, omdat dat dat zo belangrijk is voor later en zo leerzaam ook. Je zou ook vragen over taal kunnen stellen in het eindexamen, dus Taalkunde toetsen.

scheikunde

havo

Veel rekenopgaven met dichtheid (voor havo is dat een moeilijke vaardigheid, allemaal 3/4 punts opgaven)

Relatief veel moeilijke 3/4 punts opgaven, nog los van het rekenen

Veel ruimte voor interpretatie in het CV door een aantal vage opgaven

In het CV worden sommige antwoorden zo gedetailleerd uitgewerkt dat leerlingen altijd wel een punt verliezen

Collega komt uit op meer dan 50% onvoldoendes. Dit (b)lijkt een landelijk beeld.

vwo

Voor dit examen kregen de docenten tweemaal een aanvulling op het correctievoorschrift met in totaal 5 pagina's.

Collega zegt direct na zien examen dat er een vraag bij zit die volgens haar niemand in Nederland goed gaat hebben, blijkt bij haar klas het geval. Er komt een correctie: iedereen krijgt alle punten voor deze vraag.

Het examen was te lang.

Teveel nadruk op rekenvaardigheden

Veel vragen over een half geschrappt onderwerp (thermodynamica).

Een ongehoord gecompliceerde vraag over industriële chemie (blokschema)

Geen aandacht voor:

analyse,

nieuwe scheikunde,

reactiemechanismen,

organische naamgeving.

Kortom: een erg eenzijdig examen met veel nadruk op 'vaardigheden uit de oude doos'.

tekenen, kunst

havo

Het examen was te lang voor de beschikbare tijd, waardoor veel kandidaten het niet hebben afgemaakt.

vwo

Het CE was goed maar wel heel moeilijk. De leerlingen hadden te kort tijd – 2,5 uur voor 31 open vragen met veel bronnen (o.a. 25 kleuren afbeeldingen).

Als altijd gaven de open vragen en het antwoordmodel ruimte voor discussie, wat het beoordelen tot een buitengewoon tijdrovende klus maakt en soms de discussie met de tweede corrector (of als tweede corrector) erg lastig. Net als bij de talen wordt in een vraag vaak verwezen naar de bedoeling van de auteur - in dit geval de maker - van een bron. Hier ging het om een vraag over Meret Oppenheim en haar werk "Le déjeuner en fourrure" (het ontbijt in bont/vacht). Deze titel heeft iemand anders er later aan gegeven, niet Meret zelf. In het examen Kunst 2016 is het vraag nummer 26.

Punt van kritiek is dat Meret Oppenheim zelf duidelijk in interviews heeft uitgelegd (te vinden via Google) dat ze niets bijzonders heeft willen uitdrukken met dit theekopje. De vraag suggereert echter dat zij met dit kunstwerk "bewust 'speelt met het traditionele beeld van het vrouwelijke". In de vraag moet de leerling uitleggen hoe.

Alle antwoorden moeten ons inziens worden goed gerekend.

Nog wat aanvullingen bij /kritiek op het examen Kunst VWO:

Vraag 6: als CITO- antwoordmodel wordt gegeven:

"(Judith) Leyster toont de status van een meester-schilder door zichzelf in rijke kleding af te beelden, waarmee ze laat zien dat ze van haar werk kan leven."

Kritiek op CITO: (ook van de leerlingen): het kan toch ook zijn dat haar man die rijke kleding voor haar gekocht heeft? het feit dat ze rijke kleding draagt, hoeft dus niets te bewijzen over haar inkomsten.

vraag 21:

Het CITO-antwoordmodel luidt:

21 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- De personages Medea en Jason zijn dermate complex dat hun verhaal niet gemakkelijk te 'consumeren' is en/of de karakters voldoen niet aan de (ongeschreven) regels voor films voor de massa, waarin duidelijk is wie goed en wie slecht is: Jason is zowel bedrieger als slachtoffer, Medea een tragische heldin die aanvankelijk sympathie wekt, maar dan op een gruwelijke manier wraak neemt 1 pt
- De ultieme wraak, het doden van kinderen, is als thema te shockerend en dus niet te rechtvaardigen tegenover een massapubliek 1 pt

Opmerking

Als geantwoord is dat deze tragedie geen happy end heeft, geen scorepunt toekennen.

Kritiek op CITO : de opmerking : "als geantwoord is dat deze tragedie geen happy end heeft, geen scorepunt toekennen", had in de opgave verwerkt moeten worden. Dit had gekund door een opmerking als: "Laat het feit dat deze tragedie geen happy end heeft, buiten beschouwing in je antwoord".

Nu het pas achteraf in het antwoordmodel vermeld wordt, hebben veel leerlingen dit argument natuurlijk wèl gebruikt in hun antwoord.

Vraag 29 VWO:

Het antwoordmodel luidt:

29 maximumscore 3

- twee van de volgende: 2
 - Ziggy is een man die vrouwelijk aandoet doordat hij zijn haar heeft geverfd en/of make-up draagt (over een gladgeschoren gezicht) wat destijds over het algemeen alleen vrouwen deden.
 - Hij heeft een 'unisex' kapsel dat zowel bij mannen als bij vrouwen in de mode was.
 - Hij draagt een strak glitterpak dat in die tijd ook door vrouwen werd gedragen en/of het strakke pak toont een lichaam dat niet uitgesproken mannelijk of vrouwelijk is.
 - Zijn act / mimiek / bewegingen zijn niet uitgesproken mannelijk of vrouwelijk: hij slaat bijvoorbeeld glimlachend een arm om de man naast hem en flirt dan zoals een vrouw zou doen.
 - Als man zingt hij met een hoge (vrouwelijke) stem.

Kritiek op het CITO:

op de foto en in de video die te zien is, draagt David Bowie helemaal geen glitterpak. Heel verwarrend dus.

Vraag 24:

"...Geef aan in welk opzicht de kleding was veranderd en hoe die verandering verband houdt met de emancipatie van de vrouw. Betrek beide afbeeldingen in je antwoord."

Het antwoordmodel zegt:

24 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- (verandering) Op afbeelding 1 dragen de vrouwen een korset dat hun vrouwelijke vormen (borsten, taille, heupen: zandlopersilhouet) benadrukt en/of hun bewegingsvrijheid inperkt (mede door de lange rokken); op afbeelding 2 dragen ze losse / ongetailleerde / korte kleding die comfortabel is (en die hun vrouwelijke vormen minder accentueert) 1 pt
- De emancipatie die de vrouw maatschappelijk bevrijdde, werd weerspiegeld in een modebeeld waarin het knellende korset (ook letterlijk) verdween en plaatsmaakte voor losse kleding die de vrouw meer (bewegings)vrijheid gaf 1 pt

Kritiek op het CITO:

Op de foto is de taille van de vrouwen niet te zien. Ook weten de meeste (jongens-)leerlingen echt niet wat een korset is en kunnen dit dus ook niet herkennen.

wiskunde

WisB vwo: meer dan 50% scoort onvoldoende. Ook dit lijkt landelijk.

De problemen die ik in wisselende mate de afgelopen jaren heb ondervonden

met de CE's wiskunde zijn onder andere:

De lengte van de examens.

Bij elk werk en/of examen dat je doet moet je tijd hebben voor correctie en reflectie. Die ontbreekt vaak.

Dat was dit jaar ook dit jaar vooral bij wiskunde B goed merkbaar.

Zelfs als het examen niet erg moeilijk is en de stof dekt, is dit aspect van belang.

Overigens kunnen docenten, na een examen, in een ontspannen sfeer, voorzien van het correctievoorschrift, concluderen dat het 'te doen' was, maar bij de leerling in de examenzaal spelen stress en onzekerheid een rol.

Wiskunde examens dienen kennis, vaardigheden en inzicht te toetsen en niet primair tekstbegrip en/of begrijpend lezen. Leerlingen worden daar bij andere vakken al op afgerekend.

Ter vergelijking moge dienen de mislukking van het systeem van realistisch rekenen op de basisschool. Dit was zo'n 'succes' dat we tegenwoordig op de middelbare school leerlingen weer moeten leren rekenen.

Het bepalen van de N-term blijft gehuld in nevelen.